

Overweging Dr. Petra Galama, zondag 25 januari 2026

Waar ben je?

Er zijn zinnen in de Schrift die niet alleen iets *zeggen*, maar die ons ook *zoeken*. Zinnen die niet op afstand blijven, maar die dichtbij komen, alsof ze onze naam noemen. Vandaag horen we zo'n zin. Een vraag die als een zachte stem door de avondwind gaat:

“Waar ben je?”

Niet: *wat heb je gedaan?*

Niet: *waarom ben je zo?*

Maar: **waar ben je?**

Die vraag klinkt in Genesis, in het oeroude verhaal over onze oorsprong en onze kwetsbaarheid. En misschien klinkt die vraag ook in onze tijd—een tijd waarin veel mensen zich verbergen: achter prestaties, achter meningen, achter drukte, achter ironie, achter een zorgvuldig opgebouwde buitenkant. En misschien herkennen wij dat wel: dat we ons verbergen zodra het spannend wordt, zodra het echt wordt, zodra we ons bloot voelen.

Genesis begint zo tastbaar, zo aards:

“Zo vormt de Eeuwige de mens, uit het stof van de aarde.”

Stof. Geen grootsheid, geen pantser. Stof dat je tussen je vingers voelt. Broos materiaal.

En dan gebeurt er iets wonderlijks:

“en blaast in onze neusgaten adem van leven.”

Wij zijn stof én adem. Aarde én inspiratie. Geschiedenis én mysterie. Dat is een revolutionaire gedachte in een wereld die mensen zo vaak reduceert tot nut: arbeidskracht, consument, migrant, dossiernummer, stemgedrag. De Bijbel zegt: nee, de mens is meer dan functie. De mens is ademdrager.

En Genesis vervolgt:

“Dan gaan de ogen van de mensen open.”

“De mensen horen de stem van de Eeuwige in de avondwind... en ze verschuilen zich.”

Dat is een van de eerlijkste zinnen uit de Bijbel. Want wie van ons kent dit niet? Dat je de stem van het geheim, de stem van God, de stem van je geweten, de stem van je roeping—dat je die soms wel hoort... maar dat je juist dan wegstroopt. Dat je denkt: nu ben ik te bloot. Nu ben ik bang. Ineens ervaren we naaktheid: kwetsbaarheid, onbeschermd zijn, gezien kunnen worden.

En dat geldt ook voor de samenleving. Wij horen de stemmen van deze tijd:

- de aarde die zucht onder klimaatdruk,
- jongeren die geen toekomst meer durven dromen,
- vluchtelingen die aankloppen aan grenzen,
- mensen die in armoede leven terwijl welvaart groeit,
- slachtoffers van oorlog die verdwijnen achter geopolitieke analyses.

Maar God vraagt niet: “Wat is jullie standpunt?”

God vraagt: **“Waar ben je?”**

Waar ben je als mens? Waar ben je als gemeenschap? Waar ben je als kerk?

En zo klinkt dan die zachte vraag:

“Waar ben je?”

“Kom tevoorschijn. Durf te zijn wie je bent.”

Daar raakt de Schrift aan wat Hammerskjöld in *Merkstenen* zo helder formuleert:

Lichaam en ziel hebben duizenden mogelijkheden om vele ego's op te bouwen. En we kennen die ego's: de versie van onszelf die het goed doet, die past bij sociale ambitie en bij de “gestalte die een naam draagt tegenover de wereld”.

Maar—zegt Hammerskjöld—slechts één mogelijkheid geeft integriteit: dat de kiezer en het gekozen samenvallen. Dat je niet langer conformeert, maar **jezelf wordt**. En precies daar zit de spanning: als je jezelf wordt, word je ook kwetsbaar. Dan sta je daar, als mens van stof en adem. Dan kun je je niet meer verstoppen achter vormgeving of imago. Daar openbaart zich het mysterie dat leven heet.

Daarom zegt Hammerskjöld iets dat bijna hetzelfde klinkt als Genesis:

“De greep verliezen op de gestalte... de greep verliezen, om te vallen, te vallen—in vertrouwen op iets anders, iemand anders...”

Let op het woord: *vallen*.

Niet: jezelf overeind houden.

Niet: alles onder controle houden.

Maar: vallen— de greep verliezen, om te vallen, te vallen—in vertrouwen op iets anders, iemand anders... In vertrouwen op het mysterie dat leven heet.”

Wat een tegenstem in een tijd waarin alles draait om beheersing: veiligheidspolitiek, grensbewaking, economische controle, persoonlijke zelfverheerlijking. Want we willen zo graag zekerheid, gelijk hebben en controle houden. Maar God-bevrijder zegt niet: wees de sterkste. God-bevrijder zegt: durf mens te zijn. En zoals Hammerskjöld heeft ervaren, is dat is een weg van eenzaamheid, van innerlijke strijd, van uiterste overgave aan integriteit. Wij hebben duizenden mogelijkheden om onszelf te ontwerpen, zegt Hammerskjöld. Maar slechts één daarvan geeft integriteit: eenheid tussen kiezen en gekozen worden. Integriteit is geen vastomlijnd begrip, maar een richtingwijzer, een innerlijk kompas. Als een mysterie stemt het onze keuzes af op het besef dat wij zelf ook gekozen worden. Een mysterie waaraan wij ons langzaam leren toevertrouwen.

En precies daar komt Irenaeus naast ons staan met dat beeld van de klei. Hij zegt: Gods ambachtelijke werk heeft zachte klei in jou verborgen. Laat je klei vochtig zijn, anders word je hard en verdwijnt de indruk van de ambachtelijke vingers.

Vochtige klei: dat is een hart dat niet dichtgeslagen is. Een mens die niet verhardt. Een mens die kan huilen, kan bidden, kan twijfelen, kan wachten, kan luisteren. Klei die ontvankelijk blijft voor het mysterie.

En hoe groot is de verleiding tot verharding vandaag:

- verharding in debat,
- verharding tegenover vreemdelingen,
- verharding tegenover armen,
- verharding tegenover wie anders denkt.

Maar God-bevrijder vraagt niet om harder te worden. God vraagt om naakt te durven zijn.

En dan zegt Irenaeus: wacht op de hand van de Boetseerder, die alles op Gods tijd doet. Dat is een diepe correctie op onze maakbaarheidsdrang. Wij willen onze vorming afronden volgens ons schema. We willen snel “klaar” zijn, liefst met een mooi eindresultaat. Maar het leven is een weg waarin je gevormd wordt—vaak juist op plekken waar je zelf niet voor gekozen zou hebben. God werkt langzaam. Zoals gerechtigheid langzaam groeit. Zoals vrede langzaam gevormd wordt.

En tegelijk: verankerd blijven in het hogere mysterie dat leven heet, zegt Hammerskjöld. Niet oppervlakkig, niet vluchtig, niet enkel opgejaagd door wat de wereld van ons verwacht. Maar trouw worden aan innerlijke integriteit.

Misschien is dat vandaag ook voor ons een politieke en maatschappelijke roeping:

- aanwezig zijn waar mensen verdwijnen,
- stem geven aan wie geen stem heeft,
- zacht blijven waar de wereld verhardt,
- mens blijven waar systemen ontmenselijken.

Misschien is dit vandaag de zachte opdracht: niet harder worden, maar zachter. Niet meer pantser, maar meer adem. Niet nog een ego bouwen, maar de greep verliezen op de gestalte. Vallen—en ontdekken dat je gedragen wordt, dat je verankerd bent in een hoger mysterie dat leven heet. En dan verandert die vraag “Waar ben je?” langzaam van een bedreiging in een uitnodiging. Niet: “Kom tevoorschijn zodat ik je kan beoordelen.” Maar je mag gezien worden omdat je bemind bent.

Amen.